

PREDGOVOR

Enciklopedija Hrvatskoga zagorja jednosveščano je izdanje predstavljeno javnosti u proljeće 2017. Rad na *Enciklopediji* započeo je 2014. na poticaj i uz potporu Krapinsko-zagorske županije, a Leksikografski zavod Miroslav Krleža knjigu je objavio u izdavačkome nizu *Hrvatske regije i gradovi*.

Na 1000 stranica *Enciklopedija Hrvatskoga zagorja* obuhvatila je 1947 pojmova s više od 90 000 redaka enciklopedijskoga teksta. Obrađeni pojmovi, odnosno enciklopedijske natuknice, obuhvatili su širok tematski raspon: od geologije i arheologije, preko prirodoslovnih obilježja, podataka o naseljima i stanovništvu, etnografskih i jezikoslovnih obilježja, književnoga stvaralaštva, bogate umjetničke i spomeničke baštine, izdavaštva i prosvjete, politike i gospodarstva, sve do sporta i zabave. S obzirom na tematsku raznolikost, velik je i vremenski raspon obuhvaćen tekstovima, ide u daleku geološku prošlost i seže do današnjih dana. A Hrvatsko zagorje obrađeno je i u najvećem mogućem prostornom opsegu: Krapinsko-zagorska županija obrađena je u cijelosti, a ravnopravno su obuhvaćeni i dijelovi dviju susjednih joj županija, Varaždinske i Zagrebačke. Na taj način *Enciklopedija* je obradila područje 53 postojeće upravne jedinice, odnosno 11 gradova i 42 općine.

Mnogobrojni pojmovi nisu bili obrađeni ni u jednoj zavodskoj enciklopediji ili leksikonu, a one koji su bili predmetom obradbe drugih zavodskih izdanja – ponajprije su to bile biografije – uredništvo je prilagodilo zagorskome kontekstu i dopunilo ih informacijama relevantnima za Hrvatsko zagorje. Opsežan tekst bogato je i funkcionalno ilustriran s više od 2000 različitih slikovnih priloga, uključujući i zemljovide. Dobivena je regionalna sinteza koja je obuhvatnošću nadmašila sva dotadašnja tiskana izdanja sa zagorskom tematikom.

U skladu s uobičajenim pristupom, Leksikografski zavod je za rad na *Enciklopediji* nastojao angažirati najpozvanije autore za pojedine teme. Popis autora članaka obuhvatio je 134 osobe među kojima su se našli djelatnici zagorskih baštinskih i drugih kulturnih i obrazovnih ustanova, eminentni akademski istraživači i dokazani poznavatelji zagorskih tema kao i zavodski leksikografi, posebice oni iz užega uredničkog sastava.

Cjelokupna naklada prvoga izdanja *Enciklopedije* u razmjerno kratkome vremenu našla se u rukama korisnika. Leksikografski zavod svoju je polovicu naklade rasprodao, a Krapinsko-zagorska županija pobrinula se da druga polovica tiskanih primjeraka *Enciklopedije* dospije ponajprije u obrazovne ustanove i knjižnice, gdje je dostupna širokom krugu korisnika. S obzirom na takav, nedvojbeno dobar prijam *Enciklopedije* i iskazani interes korisnika, Leksikografski zavod kao nakladnik i Županija kao partner razmotrili su nastavak projekta i pristupili dopuni izdanja.

Tijekom 2024. u Leksikografskome zavodu obavljen je temeljit pregled cjelokupnoga sadržaja objavljenoga u *Enciklopediji*. Novim podatcima nadopunjene su postojeće natuknice za koje je ustanovljeno da ih treba dopuniti. To se ponajprije odnosi na živuće osobe, bilo da je riječ o dopuni biografskih podataka ili pak o novim karijernim postignućima (nova objavljena djela ili radovi, održane izložbe, promjene radnih mjesta). Aktualnim podatcima osvježene su i natuknice koje se odnose na ustanove, udruge, poduzeća i manifestacije. Nakon izlaska prvoga izdanja proveden je novi popis stanovništva (2021), pa su i rezultati popisa uneseni u natuknice gradova, općina i županija, kao i u druge natuknice u kojima se takvi podatci pojavljuju. U konačnici, u tekstove natuknica iz prvoga izdanja uneseno je približno 2000 novih informacija različita opsega, od jednostavne zamjene brojčanih podataka, dopune teksta ponekim novim podatkom, do izmjene pojedinih rečenica ili pak cijelih odlomaka.

Nadalje, provedena revizija teksta pokazala je i to da postojeći fond natuknica treba dopuniti stanovitim brojem novih pojmova kojih u prvome izdanju *Enciklopedije* nije bilo, a odnose se na osobe, događaje i pojave koji su se u međuvremenu afirmirali i na taj način postali neizostavnim sastavnicama zagorskoga mozaika. Te su natuknice, njih 161, abecednim redom dodane u dodatku na kraju knjige. Iz praktičnih razloga one nisu mogle biti uklopljene u abecedni niz prvoga izdanja, no i na ovaj način one s njime čine integralnu enciklopedijsku cjelinu. S dopunama natuknica iz prvoga izdanja i novim natuknicama, povećao se opseg *Enciklopedije* pa drugo izdanje obuhvaća 2108 natuknica, što je, uz povećani broj ilustracija, dovelo i do povećanoga broja stranica knjige.

Dopunjeno izdanje *Enciklopedije* priredilo je operativno tročlano uredništvo u Leksikografskome zavodu, uz dragocjenu pomoć nekolicine zavodskih kolega. U rad na dopunama bio je uključen i dio vanjskih suradnika, autora tekstova iz prvoga izdanja, kojima urednici zahvaljuju na uloženoj trudu i naporu. Ne zaboravljajući zasluge svih urednika i suradnika prvoga izdanja, impresum dopunjenoga izdanja sastavljen je tako da obuhvaća prinosnike obaju izdanja.

Drugo, dopunjeno izdanje *Enciklopedije Hrvatskoga zagorja* sačuvalo je koncepciju prvoga izdanja. Ono je sinteza spoznaja o Hrvatskome zagorju kao regiji prepoznatljiva identiteta, kako u prošlosti, tako i danas, kao i regiji bogate materijalne i duhovne baštine. Istodobno, ona je i knjiga o ljudima koji su tu baštinu stvarali kao i o ljudima poteklima iz Zagorja koji su svojim djelima i stvaralaštvom nadrasli regionalni okvir i postali nacionalnim velikanima. Prvo izdanje prepoznato je kao izvor pouzdanih i objektivnih informacija o Zagorju pa nema razloga da tako ne bude i s drugim, dopunjenim izdanjem. Nove informacije unesene u drugo izdanje *Enciklopediji* donose aktualnost koju je prvo izdanje protokom vremena neizostavno počelo gubiti. Stoga, predajući dopunjeno izdanje *Enciklopedije Hrvatskoga zagorja* javnosti, urednici se nadaju da će ono pronaći nove korisnike, ali i zadovoljiti korisnike prvoga izdanja željne novih informacija. Ujedno, Leksikografski zavod i Krapinsko-zagorska županija najavljuju i nastavak partnerstva i suradnje s ciljem da u dogledno vrijeme *Enciklopedija Hrvatskoga zagorja* dobije i svoje mrežno izdanje, koje će se kontinuirano dopunjavati novim natuknicama i podatcima.

UREDNICI

